

Виховна година на тему: «Шануйте, друзі, рушники!»

Мета: Викликати в учнів інтерес до свого історичного минулого. Виховувати національну самосвідомість, інтерес до народних традицій, культурної спадщини українського народу. Домогтися глибокого осмислення учнями значення рушника в житті рідного народу, вироблення духовної потреби берегти його як сімейний скарб, як оберіг. Розширити, поповнити знання про традиції використання рушника, його призначення. Пробуджувати пізнавальні інтереси до вивчення традиційних художніх промислів українського народу. Виховувати любов до матері-трудівниці, до своєї Батьківщини.

Обладнання : Рушники, хліб-сіль, український одяг.

Фонограми українських пісень.

Епіграф : " І на тім рушникові оживе все знайоме до болю:
і дитинство, й розлука, й твоя материнська любов " .

Хід уроку

Лунає пісня А.Малишко «Про рушник».

Ведучий :

Гостей годиться хлібом-сіллю зустрічати,
Привітним гожим словом віншувати.
Прийміть же хліб на мальовничім рушникові,
Про цей рушник сьогодні йтиме мова.

Викладач:

Хліб і рушник- одвічні людські символи.
Хліб-сіль на вишитому рушникові -
то висока ознака гостиності українського народу.
Стежку Сковороди і Тарасову думу
І безмежного поля солону можуть,
І колосся любові, і зернятко суму,
Рушники українські у вічність несуть.

Рушник... Як багато промовляє це слово ! Український рушник ! На ньому вишита доля мого народу. На ньому переплелися і радість, і біль, і щастя, і горе. Рушник супроводжував людину все життя від народження і до смерті.

Ведучий:

Рушник – його історія дуже цікава. Традиційно він слугував оберегом. Ще з поганських часів його чіпляли на дерева, пускали на воду, клали на каміння та молили богів, щоб відвели стихійне лихо, всілякі навроки, просили благодаті, щоб родила земля, щоб біда і всяка напасть обминали родину.

Ведучий: Із впровадження християнства з рушниками проводжали князів у похід, храмові рушники дарували церкві.

Ведуча: У часи Київської Русі мистецтво художньої вишивки дуже цінувалося. Сестра Володимира Мономаха Анна-Янка організувала в Києві при Андріївському монастирі школу, де молоді дівчата вчилися вишивати сріблом та золотом.

Ведуча: Вишиванням споконвіку займалися жінки. Це чудово робила прекрасна Олена, винуватиця Троянської війни. Дар вишивання греки пов'язували з ім'ям мудрої богині Афіни. У середні віки вишивка стала улюбленим заняттям королев і принцес, придворних дам і черниць. У добу Відродження малюнки для них робили Ботічеллі, Дюкер, Рафаель. Жаданою і дорогою гостею була

вишивка і в селянській хаті.

Ведучий З давніх-давен у чарівну силу рушника вірили, як у доброго чарівника, що збереже від усякого лиха. Адже лиха людина не може володіти чарами добра. Подивіться, які складні дивовижні візерунки. Аж не віриться, що своїми руками можна створити таке диво.

Ведучий: Рушникове обличчя веселе

Опліта коровай на столі,
Закликає гостей до оселі,
Випромінює щедрість землі.

Ведучий: Рушничок на столі – давній звичай.

Ним шлюбують дітей матері,
Він додому із далечі кличе,
Де в калині живуть солов'ї.

Ведучий: Він простелений тим, в кого серце

Не черствіє й дарує тепло.
Хай цей символ світиться вічно,
В нашій хаті на мир, на добро.

Ведучий: Вишиваю рушничка різними нитками.

Там калина молода й ружі з солов'ями.
У барвінку синій світ, кущ рясного глоду.
Український рушничок – символ мого роду.

Викладач:

Багато народних пісень, легенд і переказів складені про рушник. Учнями групи була проведена дослідницька робота, було запропоновано виявити письменників поетів, в творчості яких говориться про рушник.

Учениця : Іван Цюпа: “ Рушник від бабусі “

... А рушників продавалося на базарі чимало... На щастя, серед вишиванок потраплялися і старовинні рушники, на яких миготіла червона калина з темними листками, красувався буйним пломенем хміль. Побачивши один рушник з білого полотна, вишитий мережаними суровими нитками, я неабияк зрадив. Це було своєрідне чудо. Кожна ниточка любовно заплетена, і з того вирізування просвічувалися лапасте дубове гілля, жолуді з мисочками. Коли глянути на той рушник на світло, здається, то й не витвір людських рук, а зимової днини мороз створив таке диво на шибках ...

Учениця : Олесь Гончар

... Взяв гаптований рушник на руки, розгарнув, і гілляста калина зачервоніла до бойців далекими рідними краями, трьохнула вишитими соловейками. — Патку мій, патку! Власними руками Явдоха ці узорі виводила!.. Давно зберігав, а ниньки розлучатися маю... Не осуди, жінко, не осуди, любко! Пускаю твої вишивані соловейки на високі гори! Летіть, коли вже на те пішло!..

— Не викидай, Хомо, — запротестували товаришві.

— Халяви кинь а рушник залиш!

Хасцький постояв якусь мить вагаючись і, нарешті, послухався ради. Згорнув свою барвисту пам'ятку, поклав до кишені.

— Небагато заважить. Може, навіть легше буде з ним впоході.

// Гончар. О. Прапороностці.– К.: Веселка, 1995

Учениця: В своєму вірші “ Пісня про рушник “ Борис Олійник говорить про рушник, як про життя, сповідь, історію своєї сім'ї, своєї “красивої і сивої, як

доля “ матусі:

Змахнула рукою –
Злетіли у вись рушники.
–Лишайте щасливі,
– і стала замисленим полем
На цілу планету,
На всі покоління й віки ...

Учениця: Іван Гончар

Розвісила дружина рушники.
Хоч каже дехто: “Вже виходять з моди”.
Та чую я, як б’ється із віків
Минуле мого рідного народу.
В гарячих візерунках пломенить
Пролита кров за правду і за волю,
І кожна нитка райдужно горить–
Розказує про України долю.
Розвісила дружина рушники,
Запахли в хаті трави, сонце, квіти,
І почали поля, ліси , струмки
Та вся земля зі мною говорити.

Викладач: Учні групи вивчали , які узори вишивали майстрині на рушниках та їх значення . Зараз продемонструють презентацію .

Ведучий: (*презентація «Українська вишивка .Рушники»*) (Слайд 3)

З далекого минулого прийшло до нас і рукоділля - рук діло - життя, плетіння, в'язання, вишивання, різьблення, ткацтво тощо. І виникло воно з любові до рідної землі і батьківської оселі, зі спілкування з навколишнім світом та потреби не стільки бачити красу, а й творити її власними руками. Вишивання як вид мистецтва існує з незапам'ятних часів.

Ведучий: (Слайд 4)

Вишивкою оздоблювали рушники, фіранки, жіночий та чоловічий одяг. Особливої уваги надавали рушникам - старовинним оберегам дому, родини . У давнину рушник, вишитий відповідними візерунками-символами, був неодмінним атрибутом багатьох обрядів: з рушником приходили до породіллі вшанувати появу нової людини, зустрічали, і проводжали дорогих гостей, справляли шлюбні обряди, проводжали в останню путь, прикрашали, образи та накривали хліб на столі.

Ведучий: (Слайд 5)

Український вишиваний рушник з'явився приблизно п'ять сторіч назад. За мотивами орнаменти вишивок поділяються на три групи: геометричні (абстрактні), рослинні, зооморфні (тваринні). У кожній родині, де підросла дівчина, скриня мала повнитись рушниками. Готувати рушники - означало дбати про дівочий посаг. До їх виготовлення привчали ще з юного віку.

Ведучий: (Слайд 6)

Є давні канони вишивання рушників. Так, кожен виріб ділиться на три частини. Дві третини — краї рушника — вишиваються, а одна — середня — обов'язково залишається чистою. Вільна від візерунку частина уособлює зв'язок з космосом. У вишиваному рушнику також обов'язково повинен бути хрест, який вишивають

окремо або вносять у композицію. Хрест є оберегом для самого виробу.

Ведучий: (Слайд 7)

Солярні знаки, схематичні фігури Сонця, Березині, Дерева життя, вишиті на тканині, є ще одним свідченням глибокої шаноби наших пращурів до Сонця, Матері, як могутніх, святих, життєдайних першооснов усього суцього.

Ведучий: (Слайд 8)

Калина - дерево нашого українського роду. Колись, у сиву давнину, вона пов'язувалася з народженням Всесвіту, вогненної трійці: Сонця, Місяця і Зірки. Тому і назву свою має від давньої назви Сонця - "Коло". А оскільки ягоди калини червоні, то й стали вони символом крові та невмирущого роду. Ось через це весільні рушники, дівочі і навіть парубочі сорочки тяжкі тими могутніми гронами.

Ведучий: (Слайд 9)

Символіка винограду розкриває нам радість і красу створення сім'ї.

Сад-виноград - це життєва нива, на який чоловік є сіячем, а жінка має обов'язок ростити й плекати дерево їхнього роду.

Мотив винограду бачимо на жіночих та чоловічих сорочках Київщини, Полтавщини. А на Чернігівщині виноград в'ється на родинних рушниках.

Ведучий: (Слайд 10)

Дерево життя – знамено трьох основ світу. Яв – світ видимий, явний, дійсний. Стовбур Дерева життя – земне існування людей у просторі з Сонцем. Нав – світ невидимий, духовний, потойбічний, світ предків, коріння Дерева життя. Прав – світ законів, правил, освячених звичаями, досвідом, обрядами. В кроні Дерева життя живуть боги. Світове дерево уособлює єдність усього світу. Це своєрідна модель всесвіту і людини, де для кожної істоти, предмету чи явища є своє місце.

Ведучий: (Слайд 11)

Рушники з вишитими зображеннями голубів, півнів, коней, хрестиків тощо були своєрідними оберегами, що захищали людину від злих сил. Вагоме значення мала й кольорова символіка (червоний – любов, жага, світло, боротьба; чорний – смуток, нещастя, горе, смерть; зелений – весна, буяння, оновлення, життя тощо). Крім того, вишивання як національна традиція сприяло формуванню у дівчат і жінок терпіння, відчуття краси.

Ведучий:

Простелилась доля рушниками,
Кольором розбіглися стежки,
Голубий завжди веде до мами,
Сум за батьком — чорного рядки.

Ведучий: Синій колір — тиша вечорова,
В жовтому — осіння щедра даль.
Синій, фіолетовий, бузковий —
То життя, тривога і печаль.
У червонім кетяги любові
Налилися повинню душі.

Ведучий: У зеленім — материнське слово,
Пахнуть м'ята, мальва, спориші.
Ось горить помаренчево рясно,
Квітами, що матінка моя
Навесні посіяла, щоб вчасно

Чорнобривців вогник засіяв.

Ведучий: І відтоді тим вогнем зігріта,
Ніжність серця доням віддаю,
Вічні квіти маминого літа
Осявають молодість мою.

Ведучий: Кожна доля квітне рушниками,
Кольори ж у кожного свої.
Де б ви не були — спішіть до мами,
В квітограй, у дивосвіт її.

Ведучий: В моїм серці — мамина молитва,
Зіткана з любові і тривоги.
А в душі, неначе гостра бритва,
Мати, Україна, Віра, Бог.

Учениця: В книзі «Українське народознавство» я прочитала, що на Юрія, 6 травня, господарі йшли в поле з хлібом-сіллю на рушнику. Так робили і в перший день оранки, сівби і жнив.

Ведучий: А ще, друзі, у народі казали: *(кожен по черзі говорить прислів'я)*.

- Рушник на кілочку — хата у віночку.
- Хата без рушників — родина без дітей.
- Не лінуйся, дівонько, рушники вишивати — буде чим гостей шанувати.

Викладач:

- А які бувають рушники ?
- І що про них ви можете розповісти ?

Учениця : **Рушник долі.** Приходила людина в життя, і зустрічали її рушником. Мати готувала ще до народження дитини рушник долі. Для хлопчика вишивала на ньому дубові листочки, щоб сильним і мужнім був син, а для дівчини - калину, щоб гарна була, як калина. Цей рушничок після народження клала мати під подушку дитині. З ним несли дитину хрестити, на ньому благословляла мати сина чи доньку на одруження. Цей рушник берегли все життя.

Учениця: **Рушничок-уповивач.**

Цей рушник готувала мати до народження дитини. Вибілювала його, прала багато разів, щоб він був м'яким. На вишитий рушник повитуха приймала немовля.

Перше дихання немовляти
На сніжно-білім полотні
Блакитним шовком вишиває мати,
Мов першу стежку у житті.

Коли вповивали дитину, промовляли:

«Вповиваю тебе, сину, в рушничок біленький, щоб виростав ти великий, був все здоровенький.»

Учениця: **Рушник-завивач.**

До породіллі приходили з рушниками, у які загортали хліб та солодощі, щоб життя новонародженого було солодким. Розв'язували рушник і промовляли: «Радуйся, земле, радій, родину, радуйся з нами, нова дитино, в тебе доволі і ласки, і дива, хай не цурається доля щаслива.»

Учениця: **Рушник-утирач.**

Підросла дитина, а мамині руки вишивали їй рушник-утирач. На ньому квіти, дерево з пташками і слова "Доброго ранку" або "Доброго здоров'я". Цей

рушник висів на кілочку біля дверей. Подавала мати рушник і промовляла :
"Утирайся, мій синочок, в рушничок біленький, та будь же з ним щодниноньки,
добрий, веселенький".

Учениця: Рушник обрус. Застеляє стіл обрусом. А у свята застеляла мама білим обрусом стіл і клала на нього пахучу паляницю. І світлиця ставала від того ще осяянішою і веселішою. «Рідний обрусє, пряла тебе матуся, пряла і ткала, білила. Стелила на скриню святу білизну, в селянську хатину вселялася сила і пісня зливалася гіркінь полину.»

Учениця: Рушник покутник (або подарунковий) Покутники, подарункові — з тонкого білого полотна. Жінки ткали рушники в жіночі дні: середу, п'ятницю або суботу.

Учениця: Перший витканий рушник, призначався для гостей. Він висів на видному місці. Господиня в знак поваги до гостя давала йому рушник на плече чи руку, брала кухлик із водою і люб'язно пропонувала свої послуги. Він називався утирачем. При зведенні житла рушниками застеляли підвалини. Рушниками піднімали сволоки і потім рушники дарували майстрам. Коли вже стіни були зведені, вгорі в кутку вішали ікону, а на ній рушник. Старі бабусі кажуть:

«Лиш пам'ятати слід:

Якщо ікони не покрити

Рушником квітчастим,

То не можна нам до неї .

Молитву казати.»

Такий рушник називався **божником**.

Учениця: Є рушники, які називаються - **кілкові**. Вони висять на кілочку. Ними прикрашають картини, дзеркало, рамочки з фотокартками.

Рушники біля вікон і дверей були **оберегами**. Крім візерунків тут були вишиті й слова-обереги.

Учениця: Рушники-росяночки - їх вишивали для дівчаток. Стежкою вишивали на них цвіт вишні і яблуні, незабудки і ромашки, дрібненькі листочки вишні і барвінку.

Для хлопчиків - матусі вишивали рушнички, які називаються **грайликами**.

І вишивали на них: посередині чорнобривці, збоку – барвінок і волошки, листя дуба, любистку і вусики хмелю.

Учениця: (обрядові рушники) З давніх-давен до нашого часу традиційним стало виготовлення обрядових рушників для випровадження юнаків й чоловіків у військо, у ХХ ст. до армії чи в самостійне життя. Рушники вишивали мами, бабусі, сестри і наречені.

Учениця: Дай мені, мамо, рушник на щастя,
Вишитий півнями червонястими,
Хмелем-любистком шитий квітчасто,
Ніжно мережаний зоряним рястом.

Ведучий: Весільні рушники.

Обрядові рушники весільного призначення виступають чи не найголовнішим атрибутом однієї з найважливіших подій у житті людини.

Ведучий: Українські дівчата починаючи з 10-річного віку дбали про свій весільний посаг, до якого входило 80-100 рушників. За кількістю й довершеністю вишитих рушників, сорочок, скатертин, які дівчина готувала до свого весілля, судили про її працелюбність. На заручинах, коли дівчина

погоджувалась вийти заміж, вона перев'язувала рушниками сватів. І в день весілля наречені ставали на рушник.

Ведучий: Ой стелися, рушниченьку, стелися,
Щоб на тобі дві стежки зійшлися,
А ви станьте, молодята, на рушник,
Та з'єднайте свої долі на весь вік.

Ведучий: Навіть зараз, коли на нинішніх наречених — розкішні вінчальні плаття, женихи одягнені в елегантні смокінги, а весільний кортеж складають здебільшого блискучі «іномарки», неодмінним атрибутом навіть найсучаснішого весільного торжества залишається простий український рушник. Він не змінився. Змінився час, іншою стала Україна, а український рушник залишився колишнім. На ньому так само шаріють ягоди калини і горобини, співають птахи, зеленіють гілки дерев, синіє льон. Його, як і колись, вишивають з любов'ю, довго просиджуючи біля вікна.

Ведучий: Давайте відхилимо завісу часу та й заглянемо у світлицю, куди саме пришли свати. *(Сценка)*

Мати: Галю, дитино! Ану покинь ото красуватись та мерщій до печі, та колупай її колупай! А ти, старий, чого розсівся? Хутко святкову свитку одягай та за стіл сідай, як господар поважний!

Батько: Та зараз я! А що там, горить тобі, чи що?

Мати: Та бодай тобі! Свати йдуть, свати!

Галя: Ой, лишенько!..

Перший сват: Здорові були, газдо та газдине!

Мати: Та здорові, чого і вам бажаємо. Проходьте до столу. Цікаво, що привело вас до нашої хати?

Батько: Яку справу маєте до нас?

Другий сват: Та діло тут таке. Шукаємо ми куницю — красу дівицю, а вона, кажуть, до вашого двору забігла.

Батько: Он воно що...

Перший сват: Ну а наш князь шукає її, бо хотів би мати у себе. То кажіть ділом, чи віддасте, чи нехай підросте?

Мати: Галю, ти чуєш?

Батько: То що, дочко, будемо робити? Годі вже піч колупати, давай, чим оцих молодців перев'язати. А може, і рушників нема? Невміла ні прясти, ні шити?

Мати: Наша дочка про свій посаг дбала. З малих літ шила-вишивала. У неї є чим перев'язати старостів

Галя: *(перев'язує старостів, звертається до матері)*— «Спасибі тобі, моя ненько!»

Викладач:

Де використовують рушники тепер? (Прикрашають кімнати, стелять під ноги нареченим, прикрашають весільні машини, на рушнику завжди лежить каравай

Викладач:

У кого у вас є дома вишиті рушники? *(Учні розповідають про рушники в родинах)*

Ведучий. З покоління в покоління передають українці мистецтво вишивання. У нас вишивають всі: дорослі і діти, жінки й чоловіки. Якби зібрати всі рушники до купи, то карта України від міста до міста, від села до села простяглася б

рушниковими дорогами.

Ведучий (Слайд 12)

В 2007 році кращі майстрині вишивали рушник єднання, на честь річниці соборності України. Довжина рушника становить 9 метрів. Кожна область вишивала свою частину. Для вишивання рушників майстрині використали найрізноманітніші, характерні для їхнього регіону техніки та шви: гладь, лиштву, тамбур, різноманітні мережки тощо.

Викладач:

Для «Рушника національної єдності» використали полотно, виткане власноруч з українського льону ще 55 років тому селянкою з Хмельниччини Катериною Андрощук.

Над вишиванням полотна довжиною 9 м та шириною 0,75 м², чи 7 м², загалом трудилося 1310 осіб, в т.ч. 98 чоловік, 1115 жінок, 86 дітей. За інформацією ініціаторів акції, «Рушник національної єдності» вишивали умільці усіх регіонів України, а також у діаспорах США, Канади, Польщі. Серед них наймолодшим творцем була 8-річна дівчинка, а найстаршою - 84-річна жінка.

Ведучий. (Слайд 13)

Автор ідеї “Рушника національної єдності” Тамара Степаненко.

Рушник складається з двох однакових половинок (крил), у центрі якого вишиті золотом герб України у вінку.

Сам узор має три частини, які позначають минуле, сучасну Україну та майбуття-духовний світ.

Ведучий. (Слайд 14)

У розділі минуле вишиті знаки Трипілья, Київської Русі та Козацького бароко.

Частина, **присвячена Трипілью**, складається з чотирьох кіл, з'єднаних меандро подібними пасмами. У колах хрест, сонячний човен, два світи сонця і місяця, чотиричасність місячного календаря з аграрними символами родючості землі.

Київська Русь. Масивні квадрати з дохристиянськими архаїчними символами двосторонні сварги, ромби, лунниці, знаки росту, що передає могутність Давньокиївської держави.

Козацьке бароко. Горизонтальна смуга, як два трикутники – це криниця. Серцевиною є шишка, символ, що прийшов у Козаччину з прадавніх часів. Два птахи – це душі наших предків з гілками слави – героїв борців, що віддали свої життя за Україну. Верхня горизонтальна композиція “берегині” жіночі фігури, що підняли руки і утримують тризуб.

У розділі, присвяченому **сучасній Україні**, вишиті дерево життя з двадцяти семи квіточок відповідно до територіально-адміністративного складу України. Корона дерева має трикратного силуета. Центральна гілка вміщує ліру, знак тільця, Берегиню. Верхня пара птахів тримає гілку – знак єдності України.

У розділі **майбуття** представлені солярні знаки по 3, 7, 12 священні числа. Центральна зірка – Сонце – Сварги.

Ведучий. В центрі Рушника вишитий золотою ниткою тризуб – національний герб України, обрамлений двома гілками, які є фрагментами вінка, що символізують славу, владу, перемогу, мир.

Ведучий. Цей гарний проект надихає українців на єднання всієї громади, викликає почуття гордості за свій народ і свою державу, а також сприяє відродженню народних традицій і ремесел. Рушник національної єдності став символом і оберегом української нації, запорукою гарної долі української

молоді, подякою своїм славним предкам.

Ведучий. Народне прислів'я говорить: «Без верби і калини нема України!». До сказаного слід додати: «І без вишиванки». Тому що вишиваний рушник і вишита сорочка по праву стали українськими народними символами-оберегами. В народі кажуть: «Хата без рушників, що родина без дітей», «Рушник на кілочку хати — хата у віночку», «Не лілуйся, дівонько, вишивати — буде чим гостей шанувати».

Ведучий. Українська рідна хата,
Рушників у ній багато.
На столі там хліб лежить,
Ним родина дорожить.

Учень. Дивлюся мовчки на рушник,
Що мати вишивала,
І чую: гуси зняли крик,
Зозуля закувала.
Знов чорнобривці зацвіли,
Запахла рута-м'ята,
Десь тихо бджоли загули,
Всміхнулась рідна мати.
І біль із серця раптом зник,
Так тепло-тепло стало...
Цілую мовчки той рушник,
Що мати вишивала...

Викладач: Який висновок можете зробити із почутого сьогодні?

Учень. Український вишитий рушник — один із найдавніших ритуальних атрибутів, символ, який поєднує людину з її предками.

Учень. Рушники — це святі речі, тому їх ніхто не смів зневажати.

Учень. Рушник - є символом і оберегом української нації, запорукою гарної долі української молоді, подякою своїм славним предкам.

Ведучий:

Спасибі вам і щирий всім уклін.
Спасибі на добрім, на гарнім слові,
Живіть багато, будьте всі здорові!
Хай здоров'я ніколи не зраджує вам!
Будьте завжди такі ніжні, рідні, милі,
Щоб вам радість і щастя й любов
Вишиваним цвіли рушником.

Викладач:

Підбиваючи підсумок виховної години, хочеться сказати:

Шануйте, друзі, рушники,
Квітчайте ними свою хату,
То обереги від біди.
Шануйте ті, що дала мати,
Готуйте дітям з чистої роси,
Щоб легко їм в житті здолати
Похмурі та скрутні часи.
Шануйте, друзі, рушники!

Список використаної літератури

1. Воропай О. Звичаї нашого народу. - К., 1991.
2. Вудвуд Л., Вудвуд І. З батьківської криниці. - Донецьк, 2000.
3. Знаки 155 стародавніх українських вишивок. - К., Соняшник, 1992.
4. Колядки і щедрівки. - К., 1991.
5. Культура та побут населення України. - К., 1993.
6. Лозко Г. Українське народознавство. - К., 1994.
7. Найкращі пісні України. - К., Майдан, 1992
8. Пономарьов А. Українська етнографія. - К., Либідь, 1994.
9. Смоляк О. Українське народознавство. - Тернопіль, 1996.
10. Супруненко В. Народини, Витоки нації. - Запоріжжя, МП "Берегиня", 1993
11. Струнка М. Українське декоративне мистецтво. - К., 1990
12. https://www.google.ru/?gws_rd=ssl#q=%D0%B2%D0%B8%D1%85